

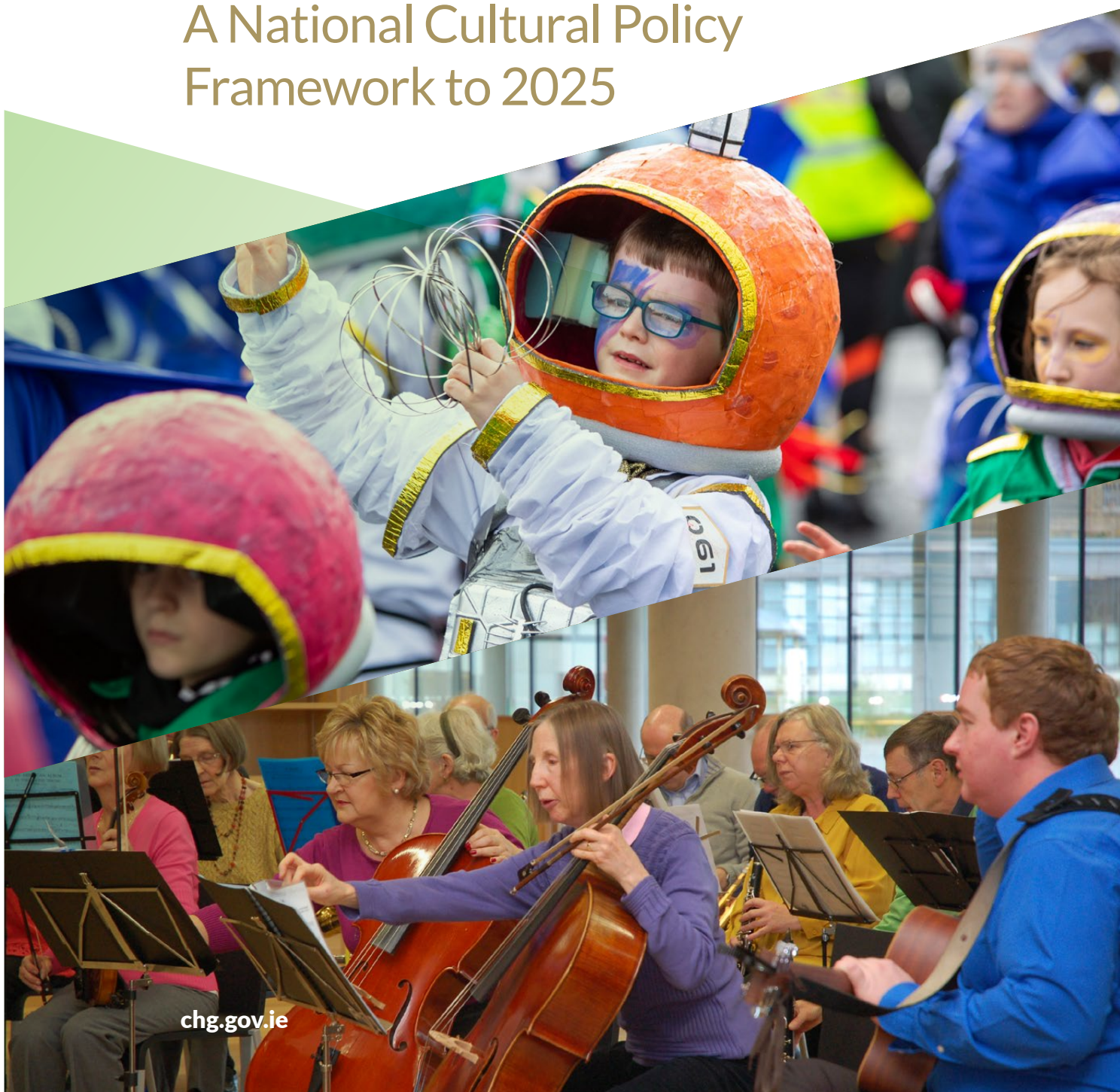
Rialtas na hÉireann
Government of Ireland

Cultúr 2025

Culture 2025

Creatbheartas Náisiúnta Cultúir go dtí an bhliain 2025

A National Cultural Policy Framework to 2025

Clár

Contents

Teachtaireacht ón Aire	2	Message from the Minister	2
Céard atá i gceist le Cultúr 2025?	4	What is Culture 2025?	4
Luachanna Príomhthábhachta maidir le Cultúr 2025	6	Key Values of Culture 2025	6
Sainmhíniú ar an gCultúr agus ar an gCruthaitheacht	7	Defining Culture and Creativity	7
Trí bhunphrionsabal maidir le Cultúr 2025	9	Three Principles of Culture 2025	9
1 Aitheantas d’Fhiúntas an Chultúir don Duine agus don tSochaí	10	1 Recognising the value of culture and creativity to the individual and society	10
2 Bonn treise a chur faoi shaothrú na cruthaitheachta agus faoi rannpháirtíocht i gcúrsaí cultúir	16	2 Supporting creative practice and cultural participation	16
3 An Oidhreacht Cultúir a Chothú	26	3 Cherishing our cultural heritage	26

Teachtaireacht ón Aire

Message from the Minister

Is é cultúr sainiúil agus éagsúil na hÉireann, foinse na féiniúlachta ag muintir na tíre. Tugann sé léiriú ar a bhfuil caite ann, múnú ar a bhfuil faoi láthair agus tuar a mbeidh i ndán. Is cultúr síorathraitheach agus *incurrigibly plural* (i bhfocail Louis MacNeice) an cultúr ar ábhar mórtais an tseanaimsireacht ann agus ábhar misnigh a nua-aimsireacht.

Tá taobh tíre, teanga, nósanna agus ealaíona na hÉireann fite as traidisiúin agus tionchar a d'imir cuid mhór daoine in imeacht na gcianta. Is iomaí snáithe gléigeal de dhlúth agus d'inneach sa chultúr céanna: idir an Blascaod agus Brú na Bóinne; iománaíocht agus cruitireacht; saoirseacht báid agus dearthóireacht cluichí; cleamaireacht agus amharclannaíocht camchuirte; traidisiún na mbard agus ceolchoirmeacha rac-cheoil faoin spéir; damhsa seiteanna agus brisdamhsa. Tá sin uilig - agus cuid mhór eile den mhórfhiúntas - san áireamh leis an gcultúr trína gcuireann muintir na hÉireann a scéal féin in iúl sa tír seo agus trína gcuirtear muintir na hÉireann i láthair dhaoine ar fud an domhain.

Tá cleachtais, taithí agus tuiscint an chultúir níos éagsúla faoi láthair ná mar a bhí ag tráth ar bith de stair na tíre, léiriú ar shaol níos iléagsúla agus ar na deiseanna a ghabhann leis an ré digiteach. Glactar de bhuntuiscint maidir le Cultúr 2025 gur dlúthchuid de shaol an duine, ina dhuine aonair, ina dhuine de dhream áite nó spéise, agus ina dhuine de shochaí dhaonlathach. Tá de bhunphrionsabal le Cultúr 2025 go bhfuil de cheart ag gach duine páirt a ghlacadh i saol cultúir agus i saol cruthaitheacht an náisiúin, gan bheann ar a n-áit cónaithe, ar a gcreideamh reiligiúnda, ná ar a gcúlra eacnamaíochta nó sóisialta.

Táthar ar tí tús a chur leis an dara céad bliain againn inár náisiún neamhspleách. Céad bliain ón tráth ar tharla an t-athbheochan cultúir a ghabh le gluaiseacht na réabhlóidíochta agus a bhí ina spreagadh le gluaiseacht na saoirse, is tráthúil anois, i rith Dheich mBliana an Chuimhneacháin, an aisling maidir lena bhfuil i ndán don chultúr a leagan amach. Cultúr 2025, an creatbheartas náisiúnta cultúir, an aisling sin.

Sa Chlár do Rialtas Comhpháirtíochta i mí Bealtaine 2016, leagadh príomhthábhacht le Cultúr 2025 a ullmhú agus a fhoilsiú. Leagtar amach sa cháipéis seo an aisling fhor-réiseach agus an creatchóras don am atá romhainn agus tugtar achoimre ar phleananna gníomhaíochta i rith na mblianta seo romhainn. Beidh díograis chuid mhór daoine i gceist lena leagtar amach a thabhairt i gcrích agus beidh mórtábhacht le cláir an Rialtais, *Tionscadal Éireann 2040*,

Ireland's culture in all its distinctiveness and variety is the well-spring of our identity as a people. It captures our past, shapes our present, and imagines our future. Ever-evolving and *incurrigibly plural* (in Louis MacNeice's phrase), our culture is proudly ancient and confidently modern.

Our landscape, language, customs and arts practices are layered by the traditions and influences of many peoples over many centuries. That densely woven tapestry has many bright threads: from the Blasket Islands to Newgrange; from hurling to harping; from boat-building to game-design; from mumming to touring theatre; from the bardic tradition to open-air rock gigs; from the Book of Kells to animation; from set-dancing to break-dancing. All of that - and much more of great value - is encompassed in our culture through which we tell our stories to ourselves and represent ourselves to the outside world.

Our cultural practices, experiences and references are more varied than at any stage in our history, reflecting our increasingly diverse society as well as the opportunities of the digital age. Culture 2025 adopts the fundamental premise that culture is intrinsic to human living, as individuals, as communities of place or interest, and as a democratic society. It is a governing principle of Culture 2025 that everyone has the right to participate in the cultural and creative life of the nation.

We are on the threshold of our second century as an independent nation. One hundred years on from the cultural revival which accompanied and inspired the revolutionary movement that led to independence, it is timely during this Decade of Centenaries, to set out a vision for our cultural future. Culture 2025, our national cultural policy framework, is that vision.

This document sets out an overarching vision and framework for the future and outlines the plans for action over the coming years. Delivering on the vision will be the work of many, with the Government's *Project Ireland 2040*, the *Creative Ireland Programme*, and the *Stráitéis 20 Bliain don Ghaeilge 2010-2030* serving as key mechanisms for developing innovative measures within Ireland, while *Global Ireland 2025* shapes how we bring our language, culture and heritage to the wider world.

Éire Ildánach agus an *Straitéis Fiche Bliain don Ghaeilge 2010-2030* maidir le bearta nuálaíochta a fhorbairt in Éirinn, agus le *Éire Dhomhanda 2025* maidir le teanga, cultúr agus oidhreacht na hÉireann a chur i láthair ar fud an domhain mhóir.

Ní ar aon Roinn Rialtais amháin atá iomlán an chúraim maidir le cúrsaí cultúir agus cruthaitheachta. Ó tharla gur gné bhunúsach iad de gach réimse de shaol na hÉireann, baineann siad go dlúth dílis le gach gné den bheartas poiblí agus dá réir sin le mórchuid na ranna Rialtais agus le cuid mhór de na gníomhaireachtaí agus de na comhlachtaí Stáit. Tá cur chuige ‘an Rialtais uile’ ina dhlúthchuid de Cultúr 2025 agus den chreatbheartas a leagtar amach. Beidh ról cinniúnach leis an Roinn Cultúir, Oidhreacht agus Gaeltachta. Ar thaobh amháin, beifear ag obair le ranna eile rialtais chun gnáthrud a dhéanamh de na luachanna agus cuspóirí a luaitear in Cultúr 2025 agus chun cláir oibre a bhaineann le cúram níos mó ná aon eagraíocht amháin a chur chun cinn. Ar an taobh eile, beidh maoirseacht á dhéanamh agus cúnamh taca á thabhairt maidir le hobair na ngníomhaireachtaí agus na bhforas cultúir de réir mar a bhíonn polasaithe, cláir oibre agus pleananna soláthair á leagan amach acu maidir lena réimse cúraim féin go sonrach.

Ba mhaith liom buíochas a chur in iúl do na daoine ar fad a rinne cion tairbhe maidir le Cultúr 2025 a chur i dtoll a chéile. Tá buíochas faoi leith ag gabháil dóibh siúd a chuir aighneacht faoi bhráid nó a ghlac páirt ar bhealach eile sa phróiseas comhairliúcháin. Is mór a chuaigh a gcuid tuairimí sin chun sochair don Chreatbheartas mar a chuaigh díograis na n-ionadaithe ó na grúpaí cultúir éagsúla a rinne fónamh ar na grúpaí stiúrtha agus ar na grúpaí saineolais maidir leis an gCreatbheartas seo a ullmhú.

Ba mhaith liom buíochas ó chroí a ghlacadh le comhaltaí Chomhchoiste an Oireachtais maidir leis na hEalaíona, an Oidhreacht, Gnóthaí Réigiúnacha Tuaithe agus Gaeltachta as an tuarascáil mhionsonraithe lán léargais a chuir siad ar fáil. Baineadh leas dlúth as na moltaí a rinne siadsan agus Creatbheartas soiléir sainiúil á chur le chéile ina leagtar síos na bunphrionsabail maidir le taithí an náisiúin san am atá le theacht ar an gcultúr agus ar an iliomad gnéithe spreagúla de.

Josepha Madigan TD

An tAire Cultúir, Oidhreacht agus Gaeltachta

Eanáir 2020

Culture and creativity are not just the responsibility of one Government Department. Because they are integral to all aspects of Irish life, they are embedded in all aspects of public policy and therefore of most Government departments and many agencies and bodies. This ‘all-of-Government’ approach is at the heart of Culture 2025 and of the policy framework it sets out. The role of the Department of Culture, Heritage and the Gaeltacht will be pivotal. On one axis it will work with other departments to enshrine the values and objectives of Culture 2025 and advance agendas of common concern. On the second axis it will oversee and support the work of the various specialist cultural agencies and institutions as they develop policies, programmes and provision in their areas of responsibility.

I would like to express my thanks to the many people who have contributed to the development of Culture 2025. Particular gratitude is owed to those who made submissions or who otherwise participated in the consultation process. The Policy Framework also benefitted greatly from the perspectives and commitment of the representatives of various cultural groups that served on the steering and expert groups in preparing this Policy Framework.

I would like to thank sincerely the members of the Oireachtas Joint Committee on Arts, Heritage, Regional, Rural and Gaeltacht Affairs for their detailed and insightful report. Their recommendations were integral to the ultimate development of a clear and focused Policy Framework which establishes core principles for our future engagement with culture in all its extraordinary breadth and exciting detail.

Josepha Madigan TD

Minister for Culture, Heritage and the Gaeltacht

January 2020

Céard atá i gceist le Cultúr 2025?

What is Culture 2025?

Is Creatbheartas atá in Cultúr 2025 lena leagtar amach an scóip agus an stiúir atá faoi bheartas an Rialtais maidir le réimse iomlán an chultúir.

Leagtar amach an staid ina bhfuil cúrsaí faoi láthair maidir le réimse leathan catagóirí ar fud earnáil an chultúir, aidhmeanna an Rialtais i ndáil leis na réimsí sin, agus geallúintí an Rialtais d'fhonn na haidhmeanna sin a thabhairt i gcrích.

Tá cuid mhór de **chuspóirí** Chultúr 2025 ar faoi scáth pholasaithe faoi réimsí faoi leith agus phleananna forfheidhmiúcháin níos mionsonraithe a thabharfar i gcrích iad. Tá de chuspóir bunúsach le Cultúr 2025 aon chur chuige comhleanúnach amháin a chinntiú maidir leis an mbeartas cultúir ar fud an rialtais agus leis an bpleanáil agus an soláthar ar fud earnáil an chultúir.

- Is é an *Clár Rialtais Éire Ildánach 2017-2022* an príomhchreat forfheidhmiúcháin i gcónaí maidir le cúrsaí cultúir agus cruthaitheachta a chur chun cinn agus a neartú ar fud na hÉireann
- Seasfar leis na geallúintí maidir le feabhas ar chórais cistíochta maidir le hearnáil na healaíne agus earnáil na hoideachta trí *Infheistiocht sa Chultúr, sa Teanga agus san Oidhreacht 2018-2027* a chur i bhfeidhm
- Tabharfar cúnaimh taca maidir le cultúr na hÉireann sa tír seo de réir na bpleananna a leagtar amach in *Tionscadal Éireann 2040*, chomh maith le Colún 5 den chlár *Éire Ildánach*
- Déanfar cultúr na hÉireann a chur chun cinn ar fud an domhain i gcomhréir leis na pleananna a leagtar amach in *Éire Dhomhanda 2025*
- Bainfear spriocanna i leith na Gaeilge amach de réir *Straitéis 20 Bliain don Ghaeilge 2010-2030*
- Bainfear spriocanna maidir leis an oidhreacht nádúrtha, gnéithe inmhathanachta go háirithe, amach faoin *bPlean Náisiúnta Bithéagsúlachta 2017-2021* agus na pleananna a thiocfaidh ina dhiaidh, chomh maith le *Oidhreacht Éireann 2030*
- I bPlean Náisiúnta Oidhreachta na hÉireann, *Oidhreacht Éireann 2030*, leagtar amach agus cuirfear bonn taca faoin ról cinniúnach atá leis an oidhreacht thógtha agus leis an oidhreacht nádúrtha maidir le pobal na tíre, gnóthaí eacnamaíochta na tíre agus sochaí na tíre.

Culture 2025 is a Policy Framework that defines the scope and sets the direction for Government policy in the whole cultural field.

It sets out the current state of affairs in a broad range of categories across the cultural sector, the aspirations the Government has for those areas, and the Government's commitments to achieve those aspirations.

Many of the **aims** of Culture 2025 will be achieved through more detailed policies and implementation plans in specific areas. The fundamental purpose of Culture 2025 is to ensure a unified and coherent approach to cultural policy across government and to planning and provision across the cultural sector.

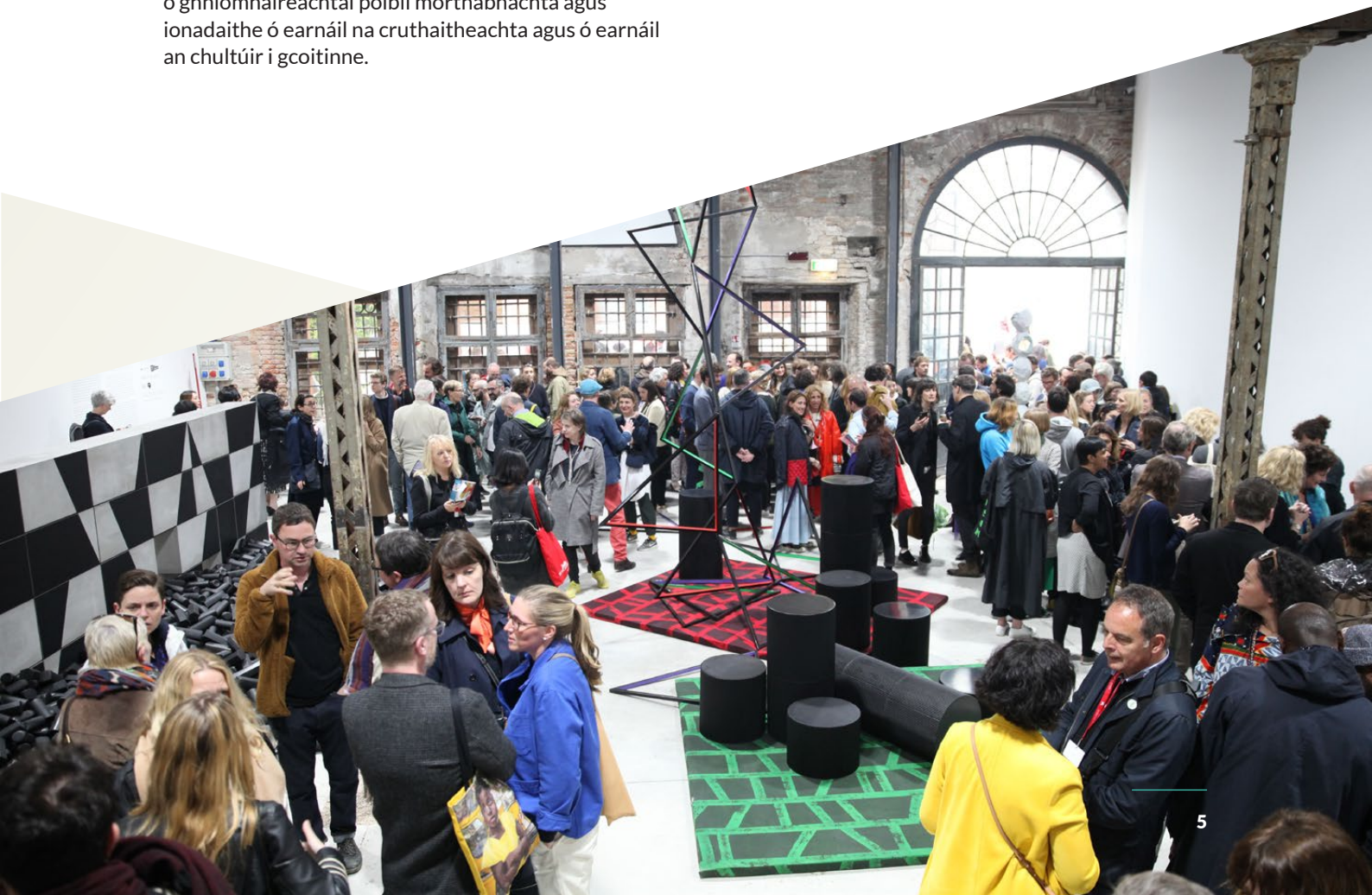
- The Government's *Creative Ireland Programme 2017-2022* will continue to be the primary implementation framework for the promotion and strengthening of culture and creativity throughout Ireland
- Commitments to improve funding structures for the arts and heritage sectors will be upheld through the implementation of *Investing in Our Culture, Language and Heritage 2018-2027*
- Irish culture will be supported at home according to the plans set out in *Project Ireland 2040*, as well as Pillar 5 of the *Creative Ireland Programme*
- Irish culture will be promoted worldwide in line with the plans set out in *Global Ireland 2025*
- Goals for the Irish language will be achieved through the *Straitéis 20 Bliain don Ghaeilge 2010-2030*
- Ireland's National Heritage Plan, *Heritage Ireland 2030*, will enshrine and support the vital role our built and natural heritage plays in our communities, our economy and our society
- Goals regarding the natural environment, and in particular sustainability, will be achieved under the *National Biodiversity Action Plan 2017-2021* and its successors

- Cuirfidh *An Plean Gníomhaíochta Closamhairc* ar chumas na hÉireann feidhmiú mar mhol domhanda maidir le scannáin, drámaíocht teilifíse agus ábhar anamúlachta a léiriú
- Tiocfaidh an beartas maidir le cúrsaí ealaíon, ealaín na linne seo go háirithe, faoi anáil obair na Comhairle Ealaíon i gcónaí agus faoi straitéis na Comhairle sin *Saothar Ealaíne Iontach a Tháirgeadh* 2016-2025.
- Leanacht den chion tairbhe maidir le beartas cultúir an AE agus beartas cultúir idirnáisiúnta a cheapadh trí pháirt a ghlacadh i gComhairle Cultúir an AE agus i gClár an Choimisiúin Eorpaigh maidir leis an Eoraip Chruthaitheach, chomh maith le ballraíocht i gcoinbhinsiúin agus i gcláir shuntasacha de chuid UNESCO maidir le cúrsaí cultúir.

Beidh maoirseacht á dhéanamh ar bhaint amach na gcuspóirí a thagann faoi scáth Chultúr 2025, chomh maith leis an *gclár Éire Ildánach*, ag Grúpa Comhairleach Saineolais ar a bhfuil ionadaithe ó ghníomhaireachtaí poiblí mórtábhachta agus ionadaithe ó eanáil na cruthaitheachta agus ó eanáil an chultúir i gcoitinne.

- The *Audiovisual Action Plan* will enable Ireland to become a global hub for the production of film, TV drama and animation
- Arts policy, and contemporary arts policy in particular, will continue to be informed by the work of the Arts Council, and their strategy *Making Great Art Work* 2016-2025.
- Contribution to the development of EU and international cultural policy will continue through participation in the EU Culture Council and the European Commission's Creative Europe Programme, as well as its membership of key UNESCO cultural conventions and programmes.

Achievement of the aims of Culture 2025, as well as the *Creative Ireland Programme*, will be overseen by a broad-based Expert Advisory Group, comprising representatives from key public agencies as well as representatives from the broader creative and cultural sector.

Luachanna Príomhthábhachta maidir le Cultúr 2025

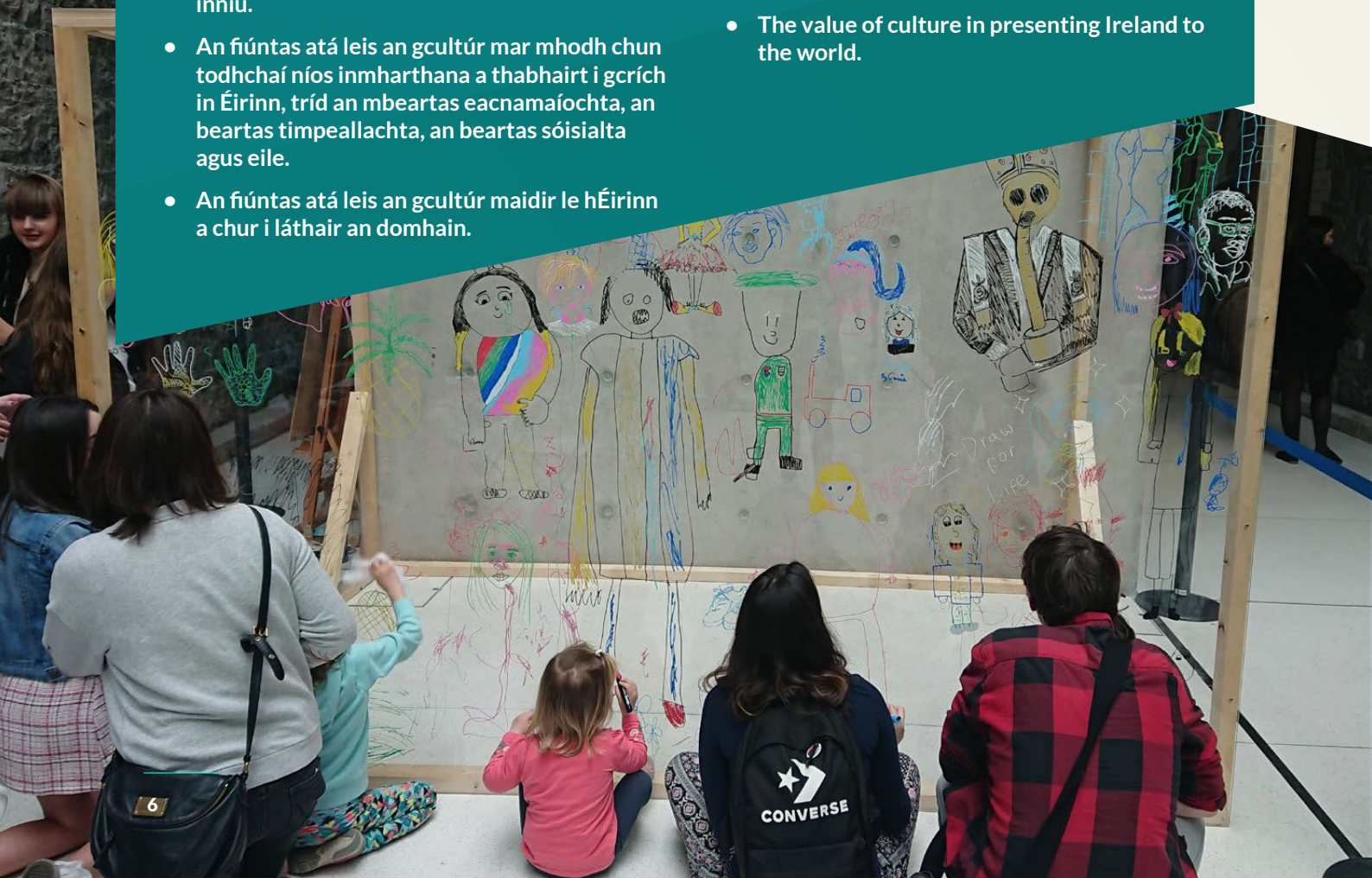
Key Values of Culture 2025

Tá luachanna áirithe príomhthábhachta de bhonn treise faoi Cultúr 2025:

- An fiúntas a bhaineann go dlúth le cultúr.
- An fiúntas atá le healaín, cultúr agus oidhreacht i saol an duine agus i saol an phobail.
- An ceart atá ag gach duine páirt a ghlacadh i saol cultúir agus i saol cruthaitheachta an náisiúin.
- An fiúntas atá leis an gcruthaitheacht maidir le maítheas an duine agus an phobail.
- An tábhacht atá leis an nGaeilge, leis an gcultúr oidhreachta, leis an mbéaloideas, le cluichí, le ceol agus le sainiúlacht na gceantar Gaeltachta.
- An fiúntas atá le hiléagsúlacht cultúir a thagann faoi anáil na dtraidisiún agus na gcúlraí sóisialta a bhaineann le hÉirinn an lae inniu.
- An fiúntas atá leis an gcultúr mar mhodh chun todhchaí níos inmharthana a thabhairt i gcrích in Éirinn, tríd an mbeartas eacnamaíochta, an beartas timpeallachta, an beartas sóisialta agus eile.
- An fiúntas atá leis an gcultúr maidir le hÉirinn a chur i láthair an domhain.

Culture 2025 is underpinned by certain key values:

- The intrinsic value of culture.
- The value of arts, culture and heritage to our lives and our communities.
- The right of everyone to participate in the cultural and creative life of the nation.
- The value of creativity to individual and collective wellbeing.
- The importance of the Irish language, our cultural heritage, folklore, games, music and the uniqueness of our Gaeltacht areas.
- The value of cultural diversity, informed by the many traditions and social backgrounds that constitute contemporary Ireland.
- The value of culture as a means of fostering a more sustainable future for Ireland, including through economic, environmental and social policy.
- The value of culture in presenting Ireland to the world.

Sainmhíniú ar an gCultúr agus ar an gCruthaitheacht

Is gné bhunúsach an cultúr de thaithí an duine ar an saol agus de nádúr an duine. Bíonn sé seasmhach agus síorathraitheach, ilghnéitheach agus sainiúil. Ar an ábhar sin, is iomaí sainmhíniú atá ar fáil ar an gcultúr. Sa chiall is ginearálta, is léiriú an cultúr ar gach ní a dhéanann an pobal agus ar iompar an duine. Maidir leis an gcreatbheartas seo, áfach, is cuí sainmhíniú níos mine, cé gur leathanréimseach i gcónaí, ar an gcultúr a úsáid. Tugtar san áireamh leis na réimsí seo a leanas:

- Na healaíona, faoi mar a thugtar sainmhíniú ina leith in [Acht na nEalaíon 2003](#), *cur in iúl cruthaitheachta nó léirmhínithe ar bith (traidisiúnta nó comhaimseartha) gan bheann ar an bhfoirm, lena n-áirítear, go háirithe, dearcealaíona, amharclannaíocht, litríocht, ceol, damhsa, ceoldrámaíocht, scannánaíocht, sorcasaíocht agus ailtireacht agus lena dtugtar san áireamh meán ar bith ar a úsáid chun críche acu sin.*
- Tionscail na cruthaitheachta, ar féidir a thabhairt de shainmhíniú orthu gur ionann iad agus tionscal nó lí bheatha ina ndírítear ar ábhar cruthaitheachta mar mhodh chun toradh tráchtála, forás easpórtála agus fostaíocht sheasmhach a thabhairt i gcrích d'Éirinn, ar a n-áirítear:
 - fógraíocht agus margaiócht
 - ailtireacht
 - ceardaíocht
 - dearthóireacht*
 - faisean
 - scannánaíocht, teilifís, físeáin, raidió agus grianghrafadóireacht
 - TE, bogearraí agus seirbhísí ríomhaireachta
 - Foilsitheoireacht
 - iarsmalanna, dánlanna agus leabharlanna
 - ceol, ealaín taibhréime agus dearcealaín.

* Tugtar san áireamh le réimsí na dearthóireachta:

taispeántais / taibhréimeanna / cluichí / graifc / dearthóireacht tionsclaíochta / dearthóireacht intí / garraíodóireacht phictiúrtha / dearthóireacht táirgí / teicstílí

Defining Culture and Creativity

Culture is fundamental to human experience and to our nature as a species. It is abiding and ever-changing, universal and particular. For that reason there are many definitions of culture. In its broadest sense culture describes everything we do as a society and how we behave. However, for the purpose of this policy framework a more circumscribed, but still wide-ranging, definition of **culture** is appropriate. It includes all of the following fields:

- The arts, as defined in the Arts Act 2003, meaning *'any creative or interpretive expression (whether traditional or contemporary) in whatever form, and including, in particular, visual arts, theatre, literature, music, dance, opera, film, circus and architecture and including any medium when used for those purposes'*
- The creative industries, which can be defined as industries and occupations which focus on creativity as a means to deliver commercial success, export growth and resilient employment for Ireland including:
 - advertising and marketing
 - architecture
 - crafts
 - design*
 - fashion
 - film, TV, video, radio and photography
 - IT, software and computer services
 - publishing
 - museums, galleries and libraries
 - music, performing and visual arts.

* Areas of design include:

exhibition / performance / games / graphic / industrial / interior / landscape / product / textiles

- An oidhreacht chultúir, lena n-áirítear:
 - An oidhreacht mar a mheastar sin san [Acht Oidhreachta 1995](#) agus sa [Phlean Náisiúnta Oidhreachta 2002](#)
 - Iarsmalanna agus forais chultúir phoiblí
 - Seirbhísí leabharlannaíochta agus seirbhísí cultúir slánchóirithe arna gcur ar fáil ag údaráis áitiúla
 - An oidhreacht thógtha agus an oidhreacht nádúrtha, lena n-áirítear ailtireacht, seandálaíocht, bithéagsúlacht agus réimsí den taobh tíre
 - Oidhreacht cultúir atá doláimhsithe (nó ‘beo’), lena n-áirítear an Ghaeilge, spóirt, nósanna agus traidisiúin
 - An iléagsúlacht cultúir agus na teangacha nua ar cuid iad de shaol na hÉireann le blianta anuas

Tugtar de shainmhíniú faoin *gclár Éire Ildánach* ar an **gcruthaitheacht** go gcuimsítear leis an cumas ó dhúchas agus na scileanna foghlamtha: acmhainn an duine agus na heagraíochta dul níos faide ná na smaointe agus na cleachtais a bhfuil glacadh leo cheana féin agus, a bhuíochas den tsamhlaíocht, smaointe nua a cheapadh a mbíonn fiúntas breise dá mbarr le beartaíocht an duine.

Tá ceangal dosháraithe idir an cultúr agus an chruthaitheacht: tá buntábhacht le healaíontóirí, dearthóirí agus lucht cruthaitheachta ar fud réimsí éagsúla beartaíochta maidir le cultúr na cruthaitheachta a thabhairt chun cinn.

Is sainmhíniú feidhme agus sainmhíniú uileghabhálach atá i gceist le sainmhíniú de na cineálacha thuas seachas sainmhíniú seasta ar mhaithe lena mhalairt a shéanadh, tugtar san áireamh ina leith go mbíonn an cultúr agus an chruthaitheacht síorathraitheach ó nádúr.

- Cultural heritage, including:
 - Heritage as considered in the [Heritage Act 1995](#) and the [National Heritage Plan 2002](#)
 - Museums, archives and public cultural institutions
 - Library services and integrated cultural services delivered by local authorities
 - Built and natural heritage, including architecture, archaeology, biodiversity and landscapes
 - Intangible (or ‘living’) cultural heritage, including the Irish language, sport, customs and traditions
 - Cultural diversity and languages which have become part of Irish life in more recent years

The *Creative Ireland Programme* defines **creativity** as a set of innate abilities and learned skills: the capacity of individuals and organisations to transcend accepted ideas and norms and by drawing on imagination to create new ideas that bring additional value to human activity.

Culture and creativity are inextricably linked: artists, designers and creative practitioners across a range of disciplines are central to the evolution of a culture of creativity.

These definitions are intended as working and inclusive definitions rather than exclusive or fixed ones, recognising that culture and creativity are by their nature fluid and evolving.

Trí bhunphrionsabal maidir le Cultúr 2025

Three Principles of Culture 2025

Ta trí cinn de bhunphrionsabail ag rith le Cultúr 2025:

- 1 | **Aitheantas d’Fhiúntas an Chultúir don Duine agus don tSochaí**
- 2 | **Bonn treise a chur faoi shaothrú na cruthaitheachta agus faoi rannpháirtíocht i gcúrsaí cultúir**
- 3 | **An Oidhreacht Cultúir a Chothú**

Tiocfaidh beartas cultúir an Rialtais faoi anáil na bprionsabal sin, agus an dóigh go n-imreoidh siad tionchar ar gach uile ghné den saol againn, ar feadh ré feidhme Cultúr 2025.

Dá réir sin, leagtar amach in Cultúr 2025 spriocanna earnála agus réimsí béime faoi leith de réir na gceannteideal sin.

Three fundamental principles govern Culture 2025:

- 1 | **Recognising the value of culture and creativity to the individual and society**
- 2 | **Supporting creative practice and cultural participation**
- 3 | **Cherishing our cultural heritage**

These principles, and their potential to influence every aspect of our lives, will shape Government cultural policy throughout the lifespan of Culture 2025.

Accordingly, Culture 2025 identifies sectoral goals and specific areas of focus across these three headings.

1

Aitheantas d’Fhiúntas an Chultúir don Duine agus don tSochaí

Recognising the Value of Culture to the Individual and to Society

Tá tábhacht le saol fóinteach cultúir agus cruthaitheachta ag an duine agus ag an bpobal. Cuireann rannpháirtíocht i mbearta cultúir le saol an duine. Trí dheiseanna a chruthú do rannpháirtíocht níos forleithne agus níos téagartha i mbearta cultúir agus cruthaitheachta, is féidir treisiú le dlús an phobail agus eisiámh sóisialta agus uaigneas a mhaolú, ionas go gcothaítear teacht aniar agus seasmhacht sa phobal. Agus breis éagsúlachta ag rith le pobal na tíre, tá ról tábhachtach le rannpháirtíocht i mbearta cultúir maidir le caoinfhulaingt, soicheall agus ilchuimsiú sóisialta a chothú. Dá réir sin, is den tábhacht go mbeadh aird ar feadh a saoil, ó thús na hóige go blianta an seanaoise, ar cheart na ndaoine cultúr na tíre a thaithe, páirt a ghlacadh ann agus é a mhúnlú.

Mórtas Áite

Tá an mórtas áite go tréan san Éireannach. Is féidir le beartaíocht cultúir agus cruthaitheachta cur leis an mórtas áite sin agus cion tairbhe a dhéanamh maidir le sláinte an phobail i gcomharsanachtaí áitiúla agus le tarraingteacht an cheantair, cibé ceantar uirbeach nó ceantar tuaithe. Sna ceantair uirbeacha, d’fhéadfadh spásanna bríomhara cultúir a fhorbairt athrú a chur ar fhaillí fhisiciúil agus dul i ngleic le héagothromaíocht shóisialta. D’fhéadfadh dea-thorthaí suntasacha a theacht ar infheistíocht i gcúrsaí cultúir agus caidreamh á chothú as an nua leo siúd a bhraítheann go ndéantar neamhaird orthu. I gceantair tuaithe, d’fhéadfadh acmhainní bríomhara cultúir borradh a chur faoin mórtas sa chomharsanacht agus ceantair a chruthú atá tarraingteach maidir le cúrsaí turasóireachta agus le cúrsaí infheistíochta araon agus dul i ngleic leis an uaigneas agus leis an iargúil.

Caomhnaítear cuid mhór d’oidhreacht thréan láidir cultúir agus teangeolaíochta na hÉireann sna ceantair Ghaeltachta go háirithe. Tá tairbhe ó thaobh cúrsaí fostaíochta agus eacnamaíochta le cosaint, caomhnú agus athbheochan na gceantar sin, turasóireacht chultúir a fhorbairt san áireamh, bunaithe ar an teanga agus ar ghnéithe eile níos ginearálta chomh maith.

Tá tábhacht ó thaobh infheistíocht dhíreach ón iasacht a tharraingt le timpeallacht bhríomhar cultúir. Tá sonraíthe ag na húdaráis áitiúla go bhfuil beocht i gcúrsaí cultúir tábhachtach maidir lena gceantar a dhéanamh tarraingteach maidir le hinfeistíocht, le turasóireacht agus, seachas aon ní eile, le cónaí a dhéanamh ann. Ar an gcuma chéanna, tá comhlachtaí a dhéanann infheistíocht in Éirinn ag lorg oibríthe faoin tráth seo a bhfuil scileanna teicniúla agus scileanna cruthaitheachta araon acu agus déanfaidh siad infheistíocht in áiteanna inar mian le hoibríthe óga, dea-oilte, soghluaisteachta a bheith ina gcónaí.

A healthy cultural and creative life is important for both the individual and for society. Participation in cultural activities can enrich our lives. Providing opportunities for wider and richer cultural and creative participation can also contribute to community cohesion and reduce social exclusion and isolation, leading to more resilient and sustainable communities. In our increasingly diverse society cultural participation has an important role to play in promoting tolerance, inclusivity and social cohesion. As such, it is important that the right of people to access, participate in and shape our culture should be recognised throughout their lives, from early childhood right through to old age.

Sense of Place

Irish people have a strong sense of place. Cultural and creative activities can enhance that sense of place and contribute to the well-being of local communities, they can also increase the attractiveness of both urban and rural areas. In urban areas, the development of vibrant cultural spaces can help reverse physical neglect and address social inequity. Investment in culture can yield significant dividends and help reconnect those who feel disenfranchised. In rural areas, vibrant cultural resources can boost pride in the local community, tackle isolation and **create** areas that are attractive for both tourism and investment.

Gaeltacht areas in particular preserve much of Ireland’s deep and rich cultural and linguistic heritage. The protection, conservation and renewal of these areas activates employment and economic benefits, including the development of cultural tourism, both language-centred and more broadly-based.

A vibrant cultural environment is important in attracting foreign direct investment. Local authorities have identified cultural vitality as a key instrument in making their areas attractive for inward investment, for tourism, and, above all, as a place in which to live. Likewise, companies investing in Ireland are now looking for workers who demonstrate both technical and creative skills and will invest in locations where young, well-educated and mobile workers want to live.

An Caidreamh Thuaidh-Theas, na Breataine agus na hÉireann, Idirnáisiúnta

Feidhmíonn an cultúr trasna teorainneacha agus is féidir leis an gcultúr freastal don chomhthuisct is doimhne idir dhá phobal agus idir dhá chultúr. Mar gheall air sin, tá ról tábhachtach leis an mbeartas poiblí, leis an bpleanáil agus leis an soláthar i réimse an chultúir maidir le ceangal láidir a chothú ar an oileán seo, ó thuaidh agus ó dheas, agus idir an Bhreatain agus Éirinn.

Cinnteoídh an Rialtas go leantar den ról tábhachtach leis an gcultúr maidir leis an gcaidreamh uile-oileáin agus leis an gcaidreamh idir Éirinn agus an Bhreatain a chothú, go háirithe i rith Dheich mBliana an Chuimhneacháin agus i gcomhthéacs shocrú na Ríochta Aontaithe anois an tAontas Eorpach a fhágáil.

Tá Éire i riocht maith le ceannródaíocht a dhéanamh go hidirnáisiúnta maidir le malartú agus idirchaidreamh cultúir. Tá cultúr náisiúnta na hÉireann so-aitheanta le teanga dár gcuid féin, ceangal láidir leis na tíortha Ceilteacha eile in aice láimhe agus ceangal seanbhunaithe ó thaobh cúrsaí cultúir agus léinn le tíortha mhór-roinn na hEorpa. Anuas air sin, tá ar ár gcumas, de bharr labhairt an Bhéarla ar fud mhórchuid na tíre, caidreamh a dhéanamh ar fud an domhain. Tá clú agus cáil ar an tír ar fud an domhain mar gheall ar fheabhas an chultúir, agus eolas go háirithe ar litríocht, ar dhamhsa agus ar cheol na hÉireann.

Cothaíonn Éire ceangal beo trí chultúr na tíre leis an diaspóra ar fud an domhain agus leo siúd de shliocht Éireannach ar mó go mór a líon ná líon na ndaoine a mhaireann ar an oileán féin. Tá ról buntábhachtach le bonn treise a choinneáil faoi chultúr na hÉireann go hidirnáisiúnta maidir leis an tír a cheangal leis an diaspóra ina bhfuil tuairim is 70 milliún duine. Is gné lárnach den chultúr a dtaithí sin, a gcuid scéalta agus a n-oidhreacht. Trí oibriú le hacmhainní den sórt sin, is féidir caidreamh a chothú lena mbaineann ceangal an-tréan.

North-South, British-Irish, and International relations

Culture operates beyond borders and boundaries and can facilitate cross-community and cross-cultural understanding at the deepest level. Because of this public policy, planning and provision in the field of culture have an important role to play in building and maintaining strong connections on this island, north and south, and between Britain and Ireland.

The Government will ensure that culture continues to play an important role in fostering all-island dialogue, and dialogue between Ireland and Britain, particularly during this Decade of Centenaries and also now in the context of the UK's decision to leave the EU.

Ireland is well-placed to offer leadership internationally in areas of cultural exchange and interaction. We have a distinctive national culture, with our own language, strong connections to our neighbouring Celtic countries, and long-standing connections with continental Europe in culture and learning. In addition, as a largely English-speaking country, we can engage throughout the world. Ireland is renowned globally for the richness of our culture, and in particular our literature, dance and music.

Ireland maintains a vital connection through culture with its global diaspora and their descendants who far outnumber Irish people living on the island. Supporting Irish culture internationally plays a key role in connecting Ireland with our estimated 70 million strong Irish diaspora. Their experiences, stories, and heritage are a central component of our culture. Working with these resources allows the establishment of relationships of extraordinary power.

Beidh an caidreamh cultúir ar cheann de na príomhghnéithe maidir le hardaidhm an Rialtais cur faoi dhó le lorg na hÉireann ar fud an domhain faoi mar a leagtar amach in *Éire Dhomhanda 2025*. Chun na críche sin, tá an Rialtas tugtha do chur leis an mbeartaíocht cultúir agus cruthaitheachta agus caidrimh ar an leibhéal idirnáisiúnta, do chlú na hÉireann ar fud an domhain a neartú, d'oibriú le forais idirnáisiúnta, ina measc an tAontas Eorpach, Comhairle na hEorpa agus UNESCO, agus do chaidreamh a chothú leis an diaspóra agus do chultúr na hÉireann a chur chun cinn ar stáitse an domhain mhóir.

Cultural engagement will be a key element of the Government's ambition to double Ireland's global footprint, as set out in *Global Ireland 2025*. To these ends the Government is committed to increase cultural and creative activity and engagement at international level, strengthening Ireland's global reputation, working with international institutions including the EU, the Council of Europe and UNESCO, reaching out to our diaspora and promoting Irish culture on the world stage.

Cultúr agus Cúrsaí Eacnamaíochta

Ar scáth a chéile a mhaireann gnéithe den chultúr a dtugtar cistí poiblí ina leith agus an cultúr tráchtála agus siamsaíochta agus tionscail na cruthaitheachta i gcoitinne. Tá micreacnamaíocht chultúr na hÉireann ceangailte freisin le gnéithe eile de na gnóthaí eacnamaíochta go ginearálta agus tábhachtach ina leith.

Cuidíonn cultúr agus cruthaitheacht na hÉireann le turasóireacht a chothú agus le tairbhe eile do lucht gnó na hÉireann a chruthú. Tugann siad deis dearcadh tomhaiste, spéisiúil, aigeanta a chur i láthair maidir leis an dóigh ar mian linn a theacht i láthair an domhain mhóir. Leanfar faoi na beartais turasóireachta de bhéim a leagan ar shaoithiúlacht cultúir na hÉireann mar bhonn le tionscal turasóireachta inmharthana in Éirinn. Leanfar faoi na beartais tráchtála agus infheistíochta freisin de bhéim a leagan ar an gclú atá tuillte ag muintir na tíre mar gheall ar a gcuid cruthaitheachta. Bíonn cion tairbhe eacnamaíochta freisin as cultúr na hoíche in Éirinn chomh maith le deis ag oirfidigh agus lucht shaothrú na cruthaitheachta dul i gcion ar lucht airdill níos forleithne.

Cultúr agus Cúrsaí Inmharthanachta

Leagtar de dhualgas orainn ar fad, inár ndaoine aonair agus inár gcuid den phobal, faoi Chlár Oibre 2030 maidir le Forbairt Inmharthana agus na Spriocanna maidir le Forbairt Inmharthana a ghabhann leis sin, tabhairt faoi gach uile ghné den saol ar bhealach níos inmharthana. Tá ról tábhachtach leis an beart cultúir agus le cur i láthair an chultúir maidir le cuidiú le hathrú go cothrom go dtí modh saoil is inmharthana san am atá romhainn. Is féidir leis na polasaithe, na cláir agus an t-infreastruchtúr atá de bhonn treise faoi earnáil an chultúir maitheas a dhéanamh trína chinntiú go dtapaítear gach deis cleachtais inmharthana a chleachtadh agus a chur chun cinn.

Is féidir le hearnáil an chultúir freisin, trí na healaíontóirí, oirfidigh, scríbhneoirí, dearthóirí, forbróirí, oiliúnóirí agus eile, leas a bhaint as an gceannródaíocht intleachta agus as an gcruthaitheacht i mbun cur i láthair chun cur leis an aird agus leis an tuiscint ar chúrsaí inmharthanachta agus ar an mbagairt a ghabhann le cúrsaí aeráide chun malairt cleachtais a chur chun cinn san earnáil féin, i measc an phobail i gcoitinne agus maidir le bearta ar fud na réimsí uile den bheartas poiblí a bhaineann le hábhar.

Culture and the Economy

Our publicly-funded culture is in symbiotic relationship with commercial culture and entertainment and with the wider creative industries. The micro-economy of Irish culture is also connected to and important for other aspects of our wider economy.

Our culture and creativity help to generate tourism and create wider business benefits for Ireland. They provide an opportunity to present a considered, compelling and imaginative view of how we wish to be seen by the world. Tourism policies will continue to highlight Ireland's cultural richness as a basis for a sustainable tourism industry in Ireland. Trade and investment policies will equally highlight our deserved reputation for creativity. Our night time culture also provides a valuable economic contribution, as well as a platform for creative performers and workers to reach a wide audience.

Culture and Sustainability

The UN 2030 Agenda for Sustainable Development and associated Sustainable Development Goals place an onus on all of us in Ireland, as individuals and as a society, to conduct all aspects of our lives in a more sustainable manner. Cultural policy and expression have an important role to play in assisting a fair transition to a more sustainable future. The policies, programmes and infrastructure that underpin the cultural sector can contribute to that transition by ensuring that, through their implementation, every opportunity is taken to pursue and promote sustainable practices.

The cultural sector, through its artists, performers, writers, designers, developers, educators and others, can also harness their intellectual leadership and the power of their creative expression to raise awareness of sustainability and climate threats and to promote alternate approaches to meeting the related challenges for their own sector, for the public at large, and for actions across all relevant public policy areas.

Cinnteoídh an Rialtas go bhféachtar leis an bhfiúntas is mó is féidir maidir le cúrsaí inmharthanachta a bhaint as polasaithe agus bearta i leith an chultúir chomh maith le hoibriú i gcomhar le lucht na cruthaitheachta agus na healaíne i mbun scrúdú a dhéanamh ar an scóip a bheadh le saothar dá gcuid a chuirfeadh leis an aird agus leis an tuiscint ar chúrsaí inmharthanachta agus ar bheartaíocht i leith na haeráide.

The Government will ensure that cultural policies and related measures seek to maximise their contribution to sustainability while working with the creative and artistic community to examine the scope for their work to raise awareness of the exigencies of sustainability and climate action.

2

Bonn treise a chur faoi shaothrú na cruthaitheachta agus faoi rannpháirtíocht i gcúrsaí cultúir

Supporting creative practice and cultural participation

Is den bhunriachtanas, maidir le dea-riocht cultúir, sóisialta agus eacnamaíochta na tíre, go gcothaítear gach cineál den bheartaíocht cultúir agus cruthaitheachta. Admhaítear faoi *Éire Ildánach 2017-2022* an ceangal idir an cultúr agus an chruthaitheacht agus féachtar le gnáthchuid de shaol na tíre a dhéanamh den chruthaitheacht.

Tuigeann an Rialtas gur gné bhunúsach de leas an phobail an ealaín, an cultúr agus an chruthaitheacht agus gur gá cur leis na deiseanna gnéithe den ealaín a thapú agus a bheith rannpháirteach iontu, borradh a chur faoi thionscail na cruthaitheachta in Éirinn agus oidhreacht na tíre a chaomhnú. Tá d'aidhm dúbailt ar an gcistíocht phoiblí do chúrsaí ealaíne agus cultúir sa bhliain 2017 a thabhairt i gcrích faoin mbliain 2025.

Supporting culture and creativity in all its forms is essential to the future cultural, social and economic well-being of the country. The *Creative Ireland Programme 2017-2022* recognises the link between culture and creativity and aims to mainstream creativity in the life of the nation.

The Government recognises that arts, culture and creativity are fundamental to the public good and that there is a need to increase access to and participation in the arts, to boost our creative industries and to preserve our heritage. The ambition is to double the amount of public funding for arts and culture from 2017 levels by 2025.

Tá dul chun cinn déanta cheana féin maidir le maith a dhéanamh den aidhm seo. D'fhoilsigh an Rialtas *Infheistíocht sa Chultúr, sa Teanga agus san Oidhreacht 2018-2027*, sa bhliain 2018, plean deich mbliana ina leagtar amach geallúintí an Rialtais maidir le hinfheistíocht chaipitil €1.2 billiún i gcultúr, i dteanga agus in oidhreacht na hÉireann. Is léir an aidhm chéanna ar an ról buntábhachtach a cheaptar leis an gcultúr i ndáil leis an tionscnamh *Éire Dhomhanda 2025* agus leis an *gclár Éire Ildánach*.

I bhfianaise a thábhachtaí atá rannpháirtíocht chultúir don athnuachan ar cheantair uirbeacha agus tuaithe, tapófar an deis oibriú i gcomhar ar fud réimsí uile an Rialtais d'fhonn toradh fóna a thabhairt i gcrích ar na deiseanna atá ar fáil leis na Cistí Athnuachana agus Forbartha ar Cheantair Uirbeacha agus Tuaithe cur leis an gcistíocht chaipitil atá ar fáil ón Roinn Cultúir, Oidhreachta agus Gaeltachta. Tabharfar forbairt bhreise freisin ar shruthanna éagsúla ioncaim chun cur leis an gcistíocht phoiblí le hacmhainní ó bhearta daonchaidis, ó pháirtnéireacht le comhlachtaí agus ó ioncam tráchtála.

Tá an Rialtas tugtha do cheangal tréan atá tairbheach don dá thaobh a chothú idir lucht gnó agus lucht ealaíne. I ndáil leis sin, scrúdóidh an Rialtas modhanna ina bhféadfaí infheistíocht phríobháideach a chur chun cinn ar fud earnáil an chultúir ar fad. Is é atá d'aidhm ag an Rialtas go gcinnteofaí bonn seasta daingean faoin gcistíocht d'earnáil an chultúir, cistíocht phoiblí agus cistíocht phríobháideach araon, ionas go bhféadann lucht na hearnála oidhreacht chultúir na tíre a chaomhnú, agus leas a bhaint as an tairbhe faoi leith atá as cúrsaí cultúir don phobal agus do chúrsaí eacnamaíochta.

Progress has already commenced on realising this ambition. In 2018, the Government published *Investing in our Culture, Language and Heritage 2018-2027*, a ten year plan setting out the Government's commitment to capital investment of €1.2 billion in Ireland's culture, language and heritage. The ambition is also reflected in culture's key role in the *Global Ireland 2025* initiative and in the *Creative Ireland Programme*.

Given the centrality of cultural engagement to the renewal of both urban and rural areas, the Government will work collaboratively to realise the opportunities presented by the Urban and Rural Regeneration and Development Funds to enhance the Project Ireland 2040 Capital Funding available from the Department of Culture, Heritage and the Gaeltacht. Diverse income streams will also be further developed to supplement public funding with resources from philanthropy, corporate partnerships and commercial income.

The Government commits to encouraging strong mutually beneficial links between business and the arts community. As part of this commitment, the Government will examine ways to further promote private investment across the cultural sector. The Government's aim is to ensure that funding for the cultural sector, both public and private, rests on a solid base to enable the sector to protect our rich cultural heritage, and to harness the distinctive benefits of culture for both society and the economy.

Ealaíontóirí agus Cleachtóirí Cruthaitheachta

Ní mór cúnamh taca mar is cóir a thabhairt d'ealaíontóirí agus d'oibrithe eile i mbun cruthaitheachta ionas gur féidir leo leanacht ar aghaidh ag saothrú in earnáil an chultúir ar bhonn féinchothaithe. Tá níos mó ná cúnamh airgid i gceist agus tugtar san áireamh bearta cúnata eile lena n-adhmaítear an t-ábhar dúshláin a bhíonn roimh lucht na cruthaitheachta go háirithe agus iad ag saothrú go minic i dtimpeallacht corrach neamhbhuan. Cuireann comhlachtaí poiblí – ina measc an Chomhairle Ealaíon, Scáileán Éireann, na Forais Chultúir, Raidió Teilifís Éireann, an tÚdarás Craolacháin, na húdaráis áitiúla, *Éire Ildánach* agus Cultúr Éireann – cúnamh taca den suntas ar fáil don earnáil in Éirinn le sparánachtaí, gradaim, deontais, tréimhsí cónaithe agus coimisiúin. Ar na bearta cúnata eile d'ealaíontóirí ón Stát, tá díolúine cánach i gcásanna áirithe, aitheantas d'ealaíontóirí áirithe faoin gcóras leasa shóisialaigh, agus cúnamh ar an leibhéal áitiúil agus ar an leibhéal náisiúnta maidir le stiúideoanna, ceardlanna, agus ionaid ina gcuirtear saothar i láthair an phobail.

Is den bhuntábhacht d'Éirinn, oileán beag ar a bhfuil córas oscailte eacnamaíochta, go mbeadh an deis ag lucht na healaíne agus na cruthaitheachta feidhmiú agus oibriú i gcomhar ar bhonn idirnáisiúnta. Ní foláir cúnamh taca a chur ar fáil ionas go gceanglaítear agus go gcothaítear caidreamh fadtéarmach lena gcomhghleacaithe i dtíortha thar lear. Tá bunriachtanas ag cuid mhór den lucht gairme i gcúrsaí ealaíne agus cruthaitheachta, maidir le saolré gairme a chruthú agus a choinneáil ar bun, le deiseanna oibriú go hidirnáisiúnta. Tá dlús á chur le rannpháirtíocht na hÉireann sa chlár Eoraip Chruthaitheach de chuid an Choimisiúin Eorpaigh agus déanann Cultúr Éireann ealaíontóirí de chuid a hÉireann a chur chun cinn agus a chothú ar fud an domhain.

Is beart príomhthábhachta faoi – Lorg Domhanda na hÉireann go dtí 2025 cur le teacht i láthair na hÉireann ar fud an domhain maidir le cúrsaí cultúir

Artists and creative practitioners

Artists and other creative workers need to be properly supported to allow them to continue to operate in the cultural sector on a self-sustaining basis. This goes beyond financial support to include other supports which recognise the particular challenges which face creative workers who often operate in a precarious environment. Government Departments through their programmes, including Creative Ireland and Culture Ireland and public bodies - including the Arts Council, Screen Ireland, Cultural Institutions, Raidió Teilifís Éireann, the Broadcasting Authority of Ireland and local authorities – provide significant support to the sector in Ireland through bursaries, awards, grants, residencies and commissions. Other State supports to artists include tax exemptions in certain circumstances, recognition of certain artists under the social welfare system, and support at local and national level for studios, workspaces, centres and venues for the public presentation of work.

As a small island and an open economy it is vital for Ireland that its artists and creative practitioners have the opportunity to work and collaborate on an international basis. They must be given the support to develop and build long-term relationships with their international counterparts. Opportunities to work globally are essential for many artists and creative professionals in order to sustain their careers. Ireland's participation in the European Commission's Creative Europe programme is growing and Culture Ireland promotes and supports Irish artists worldwide. Increasing Ireland's cultural presence in the world is a priority of Global Ireland – Ireland's Global Footprint to 2025.

Déanfaidh an Rialtas:

- Na córais agus na bearta cúnata reatha a scrúdú d'fhonn cuidiú le líon níos mó daoine slí bheatha inmharthana a bhaint amach in earnáil an chultúir agus in earnáil na hoidhreachta
- Ardraidhm, fiontraíocht, nuáil agus barr feabhais a chothú agus a chur chun cinn maidir leo siúd a bhfuil ábhar cultúir á chruthú acu agus leo siúd atá ag obair in earnáil an chultúir agus in earnáil na hoidhreachta
- Timpeallachtaí oibre a chothú i réimsí na healaíne lena ngabhann dínit agus meas agus atá saor ó bhulaíocht agus ó chiapadh
- Cur leis an gcúnamh taca atá ar fáil dóibh siúd in earnáil na cruthaitheachta in Éirinn i mbun a gcuid oibre agus a gcuid caidrimh leis an saol domhandaithe

The Government will:

- **Examine existing systems and supports with a view to helping more people pursue sustainable careers in the cultural and heritage sectors**
- **Support and promote ambition, risk, innovation and excellence for those creating cultural content and for those working in the cultural and heritage sectors**
- **Foster work environments in the arts that are conducive to dignity and respect and that are free of bullying and harassment**
- **Enhance support for those in the creative sector in Ireland while they work and interact with a globalised world**

Leanaí agus Daoine Óga

Is é an cuspóir atá leis an gcóras oideachais leanaí agus daoine óga a ullmhú i riocht is go dtagann siad faoi bhláth ina saol pearsanta agus ina saol sóisialta agus sna cúinsí eacnamaíochta agus sóisialta sin inar dócha go mbeidh orthu feidhmiú. Agus sinn ar tí tosú ar an tríú tréimhse deich mbliana den 21ú céad, is léir ar gach réimse den saol go bhfuiltear ag maireachtáil i ré lena ngabhann ábhar dúshláin seachas mar a bhíodh i réim cheana ar gá seifteanna nua ina leith seachas mar a d'fhónadh dúinn go dtí seo. Is den riachtanas go ndéantar an córas oideachais a chóiriú sa chaoi is go dtugtar faoi na réimsí dúshláin sin trí chruthaitheacht, smaointeoireacht shochóirithe agus seiftiúlacht a chothú sna daoine óga in Éirinn.

Cuireadh bonn faoin bPlean maidir le *Óige Ildánach*, faoi Cholún a hAon den chlár *Éire Ildánach*, trí chur leis an gcomhar idir an Roinn Cultúir agus an Roinn Oideachais. Féachtar, tríd an bplean sin, le cumas cruthaitheachta leanaí agus dhaoine óga uile na tíre a chothú. Tá de bhonn faoi an tuiscint dhocht gur cheart an chruthaitheacht agus an cultúr a bheith i gcroílár a gcuid oideachais ag na daoine óga ar fad. Leagtar béim leis an bplean *Óige Ildánach* ar an tábhacht atá le cúrsaí ealaíne agus cruthaitheachta a fhí tríd an oideachas, ní amháin mar ábhair curaclaim ach mar acmhainní don oideachas agus don fhoghlaim go ginearálta. Tá sé dírithe freisin ar fheabhas a chur ar na deiseanna bearta cultúir agus cruthaitheachta a thapú san earnáil neamhfhoirmeálta.

Tagann leathnú aigne dhaoine óga ó chur le taithí agus le tuiscint an chultúir agus ó bhreis cruthaitheachta a chothú agus cuidítear leo an cumas atá go nádúrtha iontu a fhorbairt don saol atá amach rompu. Cuireann oideachas cultúir agus cruthaitheachta (ar scoil agus taobh amuigh den scoil) ar chumas dhaoine óga a gcuid réamhthuisctí féin agus a meon féin ar chúrsaí cultúir a chíoradh agus a mheas, iléagsúlacht cultúir a thaithí, dearcadh staire a spreagadh, fiúntas na hoidhreacht agus nádúr éabhlóideach an chultúir a thuiscint.

Tá tábhacht ó thaobh scileanna agus cumas cruthaitheachta a chothú le cleachtais na healaíne agus na cruthaitheachta a thaithí. Cé go mbeidh tábhacht i gcónaí le heolas agus le saineolas faoi leith, beidh tábhacht níos mó arís leis an gcumas eolas agus saineolas den sórt sin a chur i bhfeidhm ar bhealaí nár deineadh sin cheana: cruthaitheacht agus ceapadóireacht, samhlaíocht maidir le fadhbanna agus seiftiúlacht maidir lena réiteach, an cumas oibriú i gcomhar agus ar bhonn turgnaimh, smaointeoireacht a dhéanamh ar bhonn coincheapanna agus samhlaíochta.

Children and Young People

The purpose of our education system is to equip children and young people to flourish in their personal and social lives as well as in the economic and social circumstances in which they are likely to find themselves. As we begin the third decade of the 21st Century it is evident that we are living in an age with different challenges and requiring new solutions to those that served us before. It is essential that our education system is adapted to meet these challenges so that it fosters creativity, flexible thinking and resourcefulness in our young people.

Increasing collaboration between the Departments of Culture and of Education has provided the foundation for the *Creative Youth Plan*, under Pillar One of the *Creative Ireland Programme*. That plan seeks to enable the creative potential of every child and young person. Underlying it is a firm conviction that creativity and culture should be at the heart of education for all our young people. The *Creative Youth Plan* underlines the importance of integrating the arts and creativity into education, not just as curriculum subjects but as resources for education and learning generally. The Plan is also committed to improving access to cultural and creative activities in the non-formal sector.

Deepening cultural engagement and promoting more creativity can broaden young people's minds and help them develop their talents for meeting future challenges. Cultural and creative education (inside and outside of school) can enable young people to explore and understand their own cultural assumptions and values, embrace cultural diversity, encourage an historical perspective, value heritage and understand the evolutionary nature of culture.

Engagement with the arts and creative practices are important for nurturing and developing creative skills and capacities. While knowledge and specialist expertise will continue to be important, what will be more important will be the ability to apply that knowledge and expertise in previously unimagined ways: to be creative and inventive, to identify problems and propose solutions, to work collaboratively and experimentally, to think conceptually and imaginatively.

Tá an Rialtas tiomanta d'oibriú ar bhonn an chomhair chun aidhmeanna agus cuspóirí an phlean Óige Ildánach a chur i bhfeidhm sa chaoi is gur féidir le gach leanbh agus duine óg a theacht in inmhe ó thaobh na cruthaitheachta.

The Government is committed to working collaboratively to implement the aims and objectives of the Creative Youth Plan in order to enable the creative potential of every child and young person.

Infreastruchtúr

Tá buntábhacht le hinfreastruchtúr ardchaighdeán maidir le hearnáil bhríomhar ealaíne, cultúir agus cruthaitheachta agus sin ina bhonn faoi chuid mhór de na spriocanna a leagtar amach sa Chreatbheartas seo. Beidh tairbhe i gcónaí ag na Forais Náisiúnta Chultúir ón gclár suntasach infheistíochta faoi *Thionscadal Éireann 2040*, agus tairbhe dá réir ag muintir na hÉireann agus ag eacnamaíocht na tíre.

I ndáil leis an infreastruchtúr ealaíne agus cultúir ar leibhéal níos ginearálta, rinneadh dul chun cinn le blianta maithe anuas maidir le córas d'áiseanna áitiúla agus réigiúnacha a chur ar fáil. Ó thús na mílaoise anuas go dtí an bhliain 2008, tháinig feabhas mór mar gheall ar infheistíocht níos mó ná €100m ar líon agus ar chaighdeán na n-áras cultúir ar fud na tíre. Is é is tábhachtaí faoi láthair an infheistíocht sin a chosaint agus a fheabhsú an tráth céanna a ndírítear ar aon áis nua le tograí a thagann lena bhfuil in *Tionscadal Éireann 2040*.

Cuideoidh *Infheistíocht sa Chultúr, sa Teanga agus san Oidhreacht 2018-2027* le hÉirinn mar ionad cultúir agus cruthaitheachta, mar áit ina bhfuil oidhreacht láidir dúlra agus foirgníochta agus mar thír lena mbaineann ceann de na teangacha is sine agus is saibhre san Eoraip, a chur chun cinn agus a cheiliúradh.

Infrastructure

High quality infrastructure is critical for a vibrant arts, culture and creative sector and underpins many of the aims set out in this Framework Policy. Our National Cultural Institutions will continue to benefit from a programme of significant investment through *Project Ireland 2040*, with multiple benefits ensuing for Irish society and our economy.

In relation to arts and cultural infrastructure more generally, progress was made in recent decades in providing a good network of local and regional cultural facilities. From the start of the new millennium up to 2008 investment in excess of €100m generated a dramatic increase both in the number and quality of cultural buildings throughout the country. The priority now is to protect and enhance that investment while targeting new investment at projects that align with *Project Ireland 2040*.

Investing in Our Culture, Language and Heritage 2018-2027 will help promote and celebrate Ireland as a centre of culture and creativity, a source of rich natural and built heritage and the home of one of Europe's oldest and richest languages.

Áirítear ar na haidhmeanna atá leis an bplean caipitil:

- Rannpháirtíocht níos mó le cúrsaí cultúir ag saoránaigh ar fud na hÉireann trí chur le hacmhainn earnáil an chultúir ar fad
- An oidhreacht nádúrtha a chur ar chaoi a sábhála ionas go gcinntítear inmharthanacht san am atá romhainn
- An oidhreacht thógtha a chaomhnú agus a cheiliúradh
- Forbairt bhreise a thabhairt ar earnáil bhríomhar Meán Cumarsáide agus Closamhairc
- Taithí an chuariteora a bheith chomh maith agus atá ar domhan trí infheistíocht a dhéanamh i máistirphlean nua maidir leis na páirceanna náisiúnta agus na gceantar caomhnaithe
- Feabhas a chur ar an gcaoi atá ar shéadchomharthaí náisiúnta faoi úinéireacht an stáit agus ar a dtaitíonn an cuairteoir
- Leathnú le húsáid na Gaeilge mar theanga an phobail i gceantair Ghaeltachta agus i bpobal chomharsanachtaí eile ar fud na tíre
- Poist a chruthú i gceantair Ghaeltachta
- Gnéithe tábhachtacha den infreastruchtúr mara a fhorbairt ar oileáin éagsúla amach ón gcósta

Faoi *Infheistíocht sa Chultúr, sa Teanga agus san Oidhreacht 2018-2027* méadófar acmhainn earnáil na healaíne agus an chultúir trí chéile, leathnófar le réimse na Gaeilge agus caomhnófar agus feabhsófar an oidhreacht thógtha agus an oidhreacht nádúrtha.

Among the objectives of the capital plan are:

- To allow greater cultural participation by citizens all across Ireland through increasing the capacity of the entire cultural sector
- To safeguard our unique natural heritage to ensure a sustainable future
- To protect and celebrate our rich built heritage
- To further develop a vibrant Media Production and Audiovisual sector
- To deliver a world class visitor experience through investment in the masterplan for our national parks and nature reserves
- To enhance the condition and visitor experience at our State-owned national monuments
- To expand the use of the Irish language as the community language of the Gaeltacht and in communities around the country
- To create jobs in Gaeltacht areas
- To develop important marine infrastructure on a number of our offshore islands

Investing in Our Culture, Language and Heritage 2018-2027 will increase the capacity of our entire arts and culture sector, expand the reach of the Irish language, and protect and enhance our built and natural heritage.

An Ré Digiteach

Tá deiseanna agus ábhar dúshláin arson i gceist leis an ré nua digiteach maidir le hearnáil an chultúir agus eanáil na cruthaitheachta. Tá athrú curtha ag cora nua sa teicneolaíocht, ag modhanna nua cumarsáide agus ag an idirlíon ar an mbealach ina gcruthaíonn daoine gnéithe den chultúr, ina dtapaítear iad agus ina mbítear páirteach iontu. Tá seo fíor go háirithe maidir leis na daoine óga. Is furasta gnéithe den chultúr a thapú mar gheall ar an teicneolaíocht agus is féidir le daoine ról lena mbaianeann níos mó idirghníomhaíochta a chleachtadh anois sa chaoi ina mbíonn siad féin páirteach i gcúrsaí cultúir.

Fágann an réabhlóid leanúnach seo maidir le cineál an ábhair cultúir agus le réimse na modhanna inar féidir a chur i láthair, deiseanna ag léiritheoirí in Éirinn ach cuirtear athrú freisin ar an gcaoi ina meallann lucht gairme i réimse an chultúir lucht airdill agus an chaoi ina gcoinníonn siad an lucht airdill sin.

Is féidir cur le rannpháirtíocht an phobail agus leis an bhfoghlaim feadh saoil trí ábhar cultúir ilmheáin idirghníomhaíochta. Fágann dul chun cinn sa teicneolaíocht agus ceangal leathanbhanda gur féidir ábhar cultúir ar ardchaighdeán agus deiseanna nua foghlama a thapú. Fágann digitiúchán modh maith ag na forais chultúir chun eolas faoi imeachtaí agus faoi na bailiúcháin a chur i láthair do dhreamanna éagsúla ar fud an domhain.

Tá deiseanna ar fáil saibhreas an chultúir a chur i láthair lucht airdill níos forleithne trí dhigitiú a dhéanamh ar bhailiúcháin, deiseanna nua foghlama a fhorbairt, agus taispeántais agus ceolchoirmeacha ar líne a fhorbairt. Beidh gá, ar ndóigh, le hinfheistíocht leanúnach ina leith sin ionas go gcinntítear go mbíonn eanáil an chultúir bord ar bhord i gcónaí leis na cora nua sa saol digiteach.

Tá éileamh níos mó anois ar ábhar cultúir i bhfoirm dhigiteach atá saor in aisce nó ar fáil de réir táille. Tarraingítear anuas dá bharr sin ceisteanna maidir le cóipcheart agus le maoin intleachta, agus ní mór dul i ngleic leis an ábhar sin. Is é réimse dúshláin atá le sárú, deis níos fearr a thabhairt don tomhaltóir ar an ábhar cultúir an tráth céanna a gcosnaítear ceartha cruthaitheachta léiritheoirí an ábhair sin. Tá deacrachtaí faoi leith le sárú ina leith sin maidir le tionscail an cheoil in Éirinn.

The Digital Age

The digital age presents both opportunities and challenges for the cultural and creative sectors. Rapid developments in technology, new methods of communication and the internet have changed the way people create, access, and participate in culture. This is particularly true for young people. Technology has improved access to culture, and people can now have a much more interactive role in how they engage with culture.

This continuous revolution in the nature of cultural content and in the range of delivery platforms presents opportunities for Irish producers, but it also changes how cultural professionals attract and retain relevant audiences.

Public engagement and life-long learning can be enhanced through interactive multimedia cultural content. Advances in technology and broadband allow access to high-quality cultural material and innovative learning experiences. Digitisation is a powerful means of presenting information about the activities and collections of cultural institutions to large and diverse audiences across the world.

There are opportunities to make our cultural wealth available to a wider audience through the digitisation of collections, the development of new learning tools, and the development of on-line exhibitions and concerts. This will of course require continuous investment to ensure that the cultural sector remains at the cutting edge of digital developments.

There is now an increasing appetite for free and fee-based digital cultural information. This, in turn, raises issues relating to copyright and intellectual property which will have to be addressed. The challenge is to provide consumers with greater access to cultural content while protecting the creative rights of the producers of that content. This is particularly challenging for the music industry in Ireland.

Tá sin ar cheann de na réimsí móra dúshláin a thagann chun cinn mar gheall ar chora nua sa teicneolaíocht dhigiteach, ina measc an dóigh inar féidir linne in Éirinn ‘ár scéal féin’ a chur in iúl dúinn féin agus don domhan mór agus an dóigh inar féidir linn a theacht chun cinn mar mhol domhanda maidir le scannáin, drámaíocht teilifíse agus ábhar anamúlachta a léiriú. Tá tábhacht chinniúnach ina leith sin uilig leis an *bPlean Náisiúnta Ciosamhairc* (2018) a chur i bhfeidhm.

Cuirfidh an Rialtas bonn treise faoin earnáil ciosamhairc trí chúnamh airgid agus cúnamh maidir le creidmheas cánach ionas go gcinntítear go leantar de scéal na hÉireann a fheiceáil agus a chloisteáil, féachfar le theacht ar chothromaíocht idir deis níos furasta ar ábhar a thapú agus cearta lucht na cruthaitheachta a chosaint, feabhsófar an cúnamh taca maidir le cruthaitheacht sa cheol, cuideofar le forais chultúir maidir le digitíú agus le hábhar digiteach cultúir a chaomhnú agus cuirfear Beartas Náisiúnta maidir le Caomhnú Digiteach le chéile ionas go mbíonn beartas comhleanúnach ar fáil maidir leis an réimse sin.

This is just one of a number of significant challenges presented by the advances in digital technology, including how we in Ireland can ‘tell our story’ to ourselves and to the wider world and how we can become a global hub for the production of film, TV drama and animation. Implementation of the *Audiovisual Action Plan* (2018) is critical to our success in meeting these identified challenges.

The Government will support the audio visual sector through financial and tax credit supports to ensure that the Irish story continues to be seen and heard, balance greater access with the protection of creative rights, enhance supports for musical creativity, support cultural institutions in the digitisation and preservation of digital cultural content and develop a national digital preservation policy to bring policy coherence to this area.

3

An Oidhreacht Cultúir a Chothú Cherishing our Cultural Heritage

Tá oidhreacht thréan ilchineálach cultúir in Éirinn ar dá réir a aithnítear sinn agus a mhúnlaítear sin mar dhream agus tá ceangal dlúth idir an oidhreacht sin agus an mórtas áite agus beocht an phobail.

Admhaíonn an Rialtas an tábhacht atá le hoidhreacht cultúir na tíre agus an gá atá lena chaomhnú agus a chothú.

Ireland has a rich and varied cultural heritage that continues to define and shape us as a people and is inextricably linked to a strong sense of place and the vibrancy of our communities.

The Government acknowledges the importance of our cultural heritage and the need to protect and support it.

An cultúr traidisiúnta

Is bunghné de shaoithiúlacht na hÉireann agus d'ionad na nÉireannach sa domhan mór an cultúr traidisiúnta, go háirithe mar a chuirtear in iúl sa cheol, sa damhsa, sa scéalaíocht, sna cluichí Gaelacha agus sa Ghaeilge.

Is iomaí gné d'oidhreacht an chultúir thraidisiúnta a ndéantar eagrúchán ina leith, ar bhonn deonach go minic, agus a chothaíonn eagraíochtaí náisiúnta a dtagann cumainn áitiúla agus brainsí idirnáisiúnta faoina scáth.

Is próiseas beo leanúnach gach traidisiún. Leanann ealaíontóirí agus cleachtóirí na hÉireann den traidisiún a athnuachan trí shaothar nua a chur ar fáil, le cúnamh taca ón gComhairle Ealaíon, ó Chultúr Éireann agus faoi chláir cistíochta phoiblí eile.

Admhaíonn an Rialtas saothar na n-eagraíochtaí a chothaíonn cultúr traidisiúnta na tíre agus an gá acmhainní a chur ar fáil dóibh. Admhaíonn an Rialtas freisin an gá, de réir mar is cuí, aitheantas náisiúnta agus aitheantas idirnáisiúnta a éileamh do thraidisiúin shainiúla de chuid chultúr na hÉireann. Mar chuid den bheartaíocht sin, tá an Stát i mbun aitheantas UNESCO a éileamh maidir le gnéithe éagsúla d'oidhreacht cultúir na hÉireann – tugadh aitheantas le gairid maidir leis an bPíobaireacht agus leis an Iománaíocht – agus cuireadh Fardal Náisiúnta maidir leis an Oidhreacht Cultúir Dholáimhsithe ar bun.

Traditional culture

Traditional culture, especially as embedded in music, dance, story-telling, Gaelic games and the Irish language, is fundamental to Irish identity and to our place in the world.

Many aspects of traditional cultural heritage are organised and supported, often on a voluntary basis, by national organisations with active local and international branches.

Tradition is a living process. Irish artists and practitioners continue to renew our tradition by making new work, supported by the Arts Council, Creative Ireland, Culture Ireland, and other public funding programmes.

The Government recognises the work of organisations that support our traditional culture and the need to resource them. The Government also recognises the need to seek, where appropriate, both national and international recognition for unique Irish cultural traditions. As part of this work the State is actively pursuing UNESCO recognition for Irish cultural heritage elements, with recent recognition for Uilleann Piping and Harping, Hurling, and the establishment of a National Inventory of Intangible Cultural Heritage.

An Ghaeilge & Ceantair Ghaeltachta

Is gné lárnach maidir le saoihiúlacht na hÉireann an Ghaeilge, ón tseanaimsir aniar agus sa lá atá inniu ann. Ó thús na hathbheochana, tá an litríocht agus cineálacha eile ealaíne trí Ghaeilge faoi bhláth agus tá sí ag feidhmiú i gcónaí ar cheann de theangacha na hEorpa. Ina ainneoin sin, is teanga mionlaigh í agus tá sí faoi bhrú leanúnach ar na saolta seo mar gheall ar an domhandú.

Is é atá d'aidhm le beartas an Rialtais i leith na Gaeilge go gcuirfí de réir a chéile leis an eolas ar an nGaeilge agus le húsáid na Gaeilge ina teanga pobail. Tá de sprioc ag an Rialtas go háirithe a chinntiú go mbíonn oiread de shaoránaigh na tíre agus is féidir dátheangach maidir leis an nGaeilge agus leis an mBéarla.

Admhaíonn an Rialtas sainiúlacht agus tábhacht na gceantar Gaeltachta mar chroídhúichí na Gaeilge. Is gné lárnach de bheartas an Rialtais i leith na Gaeilge go mbeadh aird ghéar ar chás na Gaeilge sa Ghaeltacht, go háirithe mar gheall ar thorthaí taighde lena dtugtar le tuiscint go bhfuil inmharthanacht na teanga mar ghnáthurlabhra teaghlaigh agus pobail sa Ghaeltacht i mbaol.

Irish language & Gaeltacht areas

The Irish language has been and remains central to Ireland's identity. From the beginning of the cultural revival, literature and other art forms through the medium of Irish have flourished, and it continues to play its part as a modern European language. However, as a minority language it is very much under continued pressure in a globalised world.

The objective of Government policy in relation to Irish is to increase, on an incremental basis, the use and knowledge of Irish as a community language. Specifically, the Government's aim is to ensure that as many people as possible are bilingual in both Irish and English.

The Government recognises the uniqueness and importance of our Gaeltacht areas as the heartland of the Irish language. It is an integral component of the Government's Irish language policy that close attention be given to the place of the language in the Gaeltacht, particularly in light of research which indicates that its viability as a household and community language in the Gaeltacht is under threat.

Leagtar amach aidhmeanna an Rialtais i leith na teanga sa *Straitéis 20 Bliain don Ghaeilge 2010-2030* a aontaíodh d'aon ghnó chun an Ghaeilge a chur chun cinn taobh istigh den Ghaeltacht agus taobh amuigh den Ghaeltacht. Tá an Roinn Cultúir, Oidhreacht agus Gaeltachta i mbun Straitéis Ealaíon maidir leis an nGaeltacht agus le hEalaín trí Ghaeilge a ullmhú i gcomhar le Foras na Gaeilge, Údarás na Gaeltachta agus an Chomhairle Ealaíon.

Leanfaidh an Rialtas den *Straitéis 20 Bliain don Ghaeilge 2010-2030* a chur i bhfeidhm leis an bPlean Gníomhaíochta cúig bhliana 2018-2022, chomh maith le tús áite a thabhairt d'infheistíocht bhreise sa Ghaeilge.

Na Forais Chultúir

Bíonn ról tábhachtach i saol an chultúir sa tír seo ag na Forais Náisiúnta Chultúir. Déantar cion tairbhe maidir le rannpháirtíocht i gcúrsaí cultúir a chothú lena gcuid cláir taispeántais, foghlama agus rannpháirtíochta. Is iontu a chaomhaítear na bailiúcháin náisiúnta.

Tá bunriachtanas maidir le hobair coimeádaíochta, bailiúcháin agus caomhnúcháin ar an oidhreacht chultúir leis na taisclanna éagsúla cultúir agus na heagraíochtaí – poiblí, príobháideacha agus deonacha – trína ndéantar bainistíocht agus tacaíocht ina leith.

Tá ról barrthábhachta leis na forais seo, ar a n-áirítear iarsmalanna, dánlanna, leabharlanna, cartlanna agus bailiúcháin, maidir le ceangal an tsaoránaigh le cultúr agus oidhreacht na tíre a chothú, le seirbhísí cultúir a chur ar fáil agus leis an mbeartas poiblí i leith an chultúir a mhúnlú agus a thabhairt i gcrích.

Straitéis 20 Bliain don Ghaeilge 2010-2030 sets out the Government's objectives in relation to the language and was specifically adopted to promote the Irish language within and outside the Gaeltacht. The Department of Culture, Heritage and the Gaeltacht is also preparing an integrated Arts Strategy for the Gaeltacht and Irish Language Arts in conjunction with Foras na Gaeilge, Údarás na Gaeltachta and the Arts Council / An Chomhairle Ealaíon.

The Government will continue implementation of *Straitéis 20 Bliain don Ghaeilge 2010-2030* through the five-year Action Plan 2018-2022, as well as prioritising increased investment in the Irish language.

Cultural Institutions

The National Cultural Institutions play an important part in the cultural life of the country. They contribute towards enhancing cultural participation through their exhibition, and learning and participation programmes. They are the custodians of our national collections.

Our many and varied cultural repositories and the organisations that manage and support them – public, private, and voluntary – are essential in documenting, curating, collecting and preserving our cultural heritage.

These institutions, which include museums, galleries, libraries, archives and collections, have a key role in supporting our citizens' engagement with their culture and heritage, delivering cultural services and shaping and contributing to public cultural policy.

Déanfaidh an Roinn Cultúir, Oidhreacht agus Gaeltachta mapáil ar na príomhfhorais in earnáil an chultúir, lena n-áirítear comhlachtaí ealaíne, forais chultúir, scannánaíochta, ceoil, Gaeilge agus oidhreacht, agus comhlachtaí poiblí eile a chuireann seirbhísí cultúir ar fáil, agus leibhéal na seirbhísí sin a shonrú; na seirbhísí a mheas maidir le réimse agus iléagsúlacht, scaipeadh tíreolaíochta agus teacht i láthair sa réimse d'fhonn lón eolais maidir le ceapadh an bheartais don soláthar cultúir san am atá le theacht.

Gnáthóga Nádúrtha

Is gnéithe buntábhachta an oidhreacht nádúrtha agus an oidhreacht thógtha maidir leis an oidhreacht chultúir agus a dtaithear di. Tá gnáthóga sainiúla, fásra agus fiadhúlra chomh maith le taobh tíre scéimhiúil sceirdiúil ar oileáin, i bpáirceanna náisiúnta agus i gceantair chaomhnaithe na hÉireann a fhágann áiteanna sainiúla neamhchoitianta le taithí ag an gcuariteoir. Ós ar oileán atá náisiún na hÉireann, tá tábhacht mhór le teacht agus imeacht na nglúnta leis an oidhreacht mhuirí, an iléagsúlacht cultúir ar na hoileáin amach ón gcosta san áireamh, agus is díol suntais an tábhacht atá leis an oidhreacht mhuirí seo ó thaobh na staire agus ó thaobh na turasóireachta.

Leis na mílte bliain, tá lorg á fhágáil ag saothrú na feirmeoireachta ar an taobh tíre. Trí ghnáis thraidisiúnta feirmeoireachta, agus limistéir lena mbaineann fiúntas mór ó thaobh an dúlra, a chaomhnú, is féidir bainistíocht a dhéanamh ar an talamh agus bia a chur ar fáil ar bhealaí inmharthana.

The Department of Culture, Heritage and the Gaeltacht will map the key institutions in the cultural sector, including the arts, cultural institutions, film, music, Irish language, heritage and other public bodies which provide cultural services and will identify the level of services provided; consider the range and diversity, geographic spread and digital presence of these services with a view to informing policy on future cultural provision.

Natural habitats

Our natural heritage is a key component in framing our cultural heritage and experience. Our islands, national parks and nature reserves contain unique habitats, flora and fauna as well as dramatically varied landscapes, offering the visitor a rare and distinct experience. As an island nation our maritime culture, including the cultural diversity of our offshore islands, has been of great importance for generations, and the historical and tourism potential of this rich maritime heritage is significant.

Over thousands of years, our farming culture has shaped our landscapes. By protecting traditional agricultural practices and areas of high nature value, we can manage our land and grow our food in sustainable ways.

Tá an 3^ú Plean Náisiúnta Bithéagsúlachta aontaithe ag an Rialtas maidir leis na blianta 2017-2021 d'fhonn na gnáthóga nádúrtha a chaomhnú agus a chur chun cinn, cur le haird agus tuiscint an phobail ar an réimse seo agus a chinntiú go ndéantar an bhitheagsúlacht a chaomhnú ar fud na tíre.

Leagtar amach sa Phlean réimsí beartaíochta a chuirfear i gcrích idir an rialtas, earnáil an stáit agus an earnáil phríobháideach ionas to dtugtar 'Aisling Bithéagsúlachta' na hÉireann i gcrích. Leantar ar aghaidh ón méid a baineadh amach faoin gcéad agus faoin dara Plean Náisiúnta Bithéagsúlachta.

The Government has agreed Ireland's 3rd National Biodiversity Action Plan for the period 2017-2021 to protect and promote our natural habitats, to increase public awareness and knowledge in this area, and to ensure conservation of biodiversity across the country.

The Plan sets out actions which a range of government, civil and private sector stakeholders will undertake to achieve Ireland's 'Vision for Biodiversity', and follows on from the work delivered on foot of the first and second National Biodiversity Action Plans.

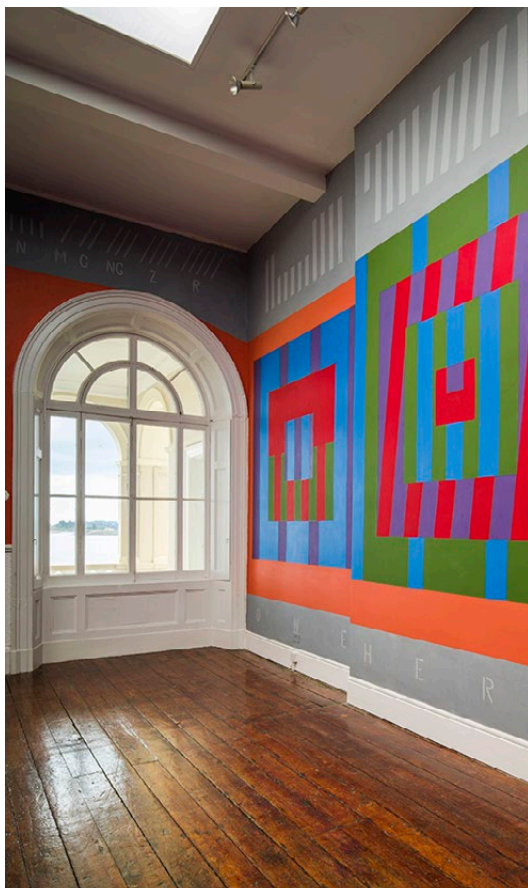

An oidhreacht thógtha, an tseandálaíocht agus an ailtireacht

Tá an oidhreacht thógtha ar cheann de na gnéithe is sofheicthe d'oidhreacht cultúir na hÉireann. Bíonn séadchomharthaí seandálaíochta, árais stairiúla agus an oidhreacht tionsclaíochta agus réimsí tíre arna leagan amach de réir dearthóireachta ar chuid de na gnéithe a chuidíonn le mórtas as áit faoi leith a chothú. Bíonn na ceirdeanna traidisiúnta agus na scileanna caomhnúcháin agus an toradh cultúir dá bhfreastalaíonn siad ina bhfoinsí cruthaitheachta chomh maith lena gceangal buan beo leis an am a caitheadh. Déanann dreamanna díograiseacha ar fud na tíre, le cúnamh taca ón gComhairle Oidhreachta, ceiliúradh ar an oidhreacht áitiúil, ar thraidisiúin agus ar an stair.

Built heritage, archaeology and architecture

Our built heritage is one of the most tangible components of Ireland's cultural legacy. Archaeological monuments, historic buildings, industrial heritage and designed landscapes are among the features that help to define a sense of place. The traditional craft and conservation skills and the cultural achievement they embody act as a focal point for creative inspiration. They are also a vital and enduring link to our past. Local heritage, traditions and histories are celebrated and sometimes rediscovered by enthusiastic groups up and down the country, with the support of the Heritage Council.

Bíonn an oidhreacht thógtha ina mhealladh agus ina spreagadh ag daoine agus tábhacht léi maidir le beocht eacnamaíochta agus sóisialta i gcathracha, i mbailte móra agus i sráidbhailte. Is acmhainn tábhachtach í maidir le forás inmharthana ar cheantair uirbeacha a thabhairt i gcrích faoi mar atá beartaithe faoi *Thionscadal Éireann 2040*. Tá curtha go suntasach le roinnt mhaith blianta anuas leis an tuiscint ar an tábhacht atá leis an oidhreacht thógtha agus tá cosaint thréan faoin dlí agus polasaithe rialúcháin ar fáil anois. Beidh athbhreithniú leanúnach agus leasú á dhéanamh ina leith sin de réir mar is gá. Tá an tábhacht chéanna le háiteanna nua a chruthú inar mian le daoine maireachtáil agus oibriú agus beidh bonn treise faoina leithéid sin le polasaithe cuí pleanála agus ailtireachta.

Tá buntábhacht leis an tseandálaíocht maidir le tuiscint ar an am a caitheadh. Tá acmhainn straitéiseach ag gabháil léi chomh maith maidir le dul i ngleic ar bhealach tairbheach leis an oidhreacht chultúir. Tá ról tábhachtach le hearnáil na seandálaíochta maidir le lón eolais a chur ar fáil do cheapadh an bheartais i ndáil le cúrsaí cultúir.

Cuirfidh an Rialtas an Plean Náisiúnta Oidhreachta nua, *Oidhreachta Éireann 2030*, i bhfeidhm d'fhonn na bearta príomhthábhachta i réimse na hoidhreachta a leagan amach agus déanfar, faoi *Thionscadal Éireann 2040*, na deiseanna a chuirtear ar fáil a thapú ionas go dtugtar an fhorbairt inmharthana is fearr is féidir i gcrích.

The historic built heritage environment attracts and inspires people and makes an important contribution to the economic and social activity of cities, towns, and villages. This resource is important in seeking to achieve the sustainable urban growth envisaged under *Project Ireland 2040*. Recognition of the importance of our built heritage has grown significantly over recent decades with robust legal protections and regulatory policies now in place. These will be reviewed and amended as appropriate on an ongoing basis. Creating new spaces and places where people want to live and work is equally important and will be underpinned by appropriate planning and architectural policies.

Archaeology is fundamental to an understanding of our past. It is also a strategic resource for engaging with and deriving benefit from our cultural heritage. The archaeological sector has an important role to play in informing and developing cultural policy.

The Government will implement its new National Heritage Plan, *Heritage Ireland 2030*, to identify priority actions in the heritage area and will, under *Project Ireland 2040*, use the opportunities presented to maximise sustainable development.

Páirtithe Leasmhara Poiblí maidir le Cultúr 2025

Is bunghné de shaol agus de nádúr an duine an cultúr. Bíonn éabhlóid leanúnach ar an gcultúr agus é á mhúnlú ag cuid mhór rudaí a imríonn tionchar air. Is féidir ról tábhachtach a bheith leis an mbeartas poiblí maidir lena fhorbairt trí straitéisí agus reachtaíocht maidir le hearnáil an chultúir a leagan amach agus a chur i bhfeidhm agus trí mhaoiniú díreach agus bearta cúnata eile a chur ar fáil ar an leibhéal áitiúil agus ar an leibhéal náisiúnta. Cuireann an beartas poiblí bonn treise faoi chúrsaí cultúir freisin i ndáil le hoideachas, craoltóireacht phoiblí, an rialtas áitiúil agus an earnáil dheonach.

Bíonn ról le cuid mhór eagraíochtaí agus comhlachtaí éagsúla maidir leis an mbeartas cultúir a leagan amach agus seirbhísí cultúir a chur ar fáil. Áirítear orthu Ranna Rialtais, comhlachtaí Stáit, forais chultúir, údaráis áitiúla, comhlachtaí tráchtála, na meáin chumarsáide, an earnáil dheonach agus eagraíochtaí eile náisiúnta, réigiúnacha agus áitiúla.

Tá trí cinn de rólanna tábhachtacha a leagtar ar an Roinn Cultúir, Oidhreacht agus Gaeltachta. Tá an Roinn freagrach as an mbeartas náisiúnta cultúir agus as oidhreacht, teanga agus cultúr na hÉireann, chomh maith le tionscail an cheoil agus na scannánaíochta a chur chun cinn agus a chosaint agus as ealaín na hÉireann a chur chun cinn ar fud an domhain. Ar an dara dul síos, oibríonn an Roinn i gcomhar le ranna eile rialtais ar a leagtar an fhreagracht maidir le gnéithe buntábhachtacha den chultúr. Ar an tríú ní, déanann an Roinn maoirseacht agus maoiniú maidir leis an gComhairle Ealaíon, an Chomhairle Oidhreacht, Scáileán Éireann, Údarás na Gaeltachta, An Foras Teanga agus comhlachtaí agus eagraíochtaí eile a mbíonn baint acu le hearnáil an chultúir agus le hearnáil na cruthaitheachta.

Is léir go bhfuil ról príomhthábhachta leis an Roinn Cultúir, Oidhreacht agus Gaeltachta maidir le beartas an rialtais in earnáil an chultúir agus in earnáil na cruthaitheachta a mhúnlú, comhordú a dhéanamh ina leith, é a chur i láthair agus a chur chun cinn agus ról seachas sin i réimsí níos forleithne den bheartas poiblí agus den soláthar poiblí. Tugtar san áireamh freagracht as an mbeartas maidir le healaín na linne seo agus an ealaín atá againn le hoidhreacht; le tionscal an cheoil agus tionscal na scannánaíochta; leis an oidhreacht thógtha, leis an oidhreacht nádúrtha agus leis an gcultúr doláimhsithe; leis an nGaeilge, leis an nGaeltacht agus leis na hoileáin.

Public Stakeholders in Culture 2025

Culture is fundamental to human experience and to our nature as a species. Culture constantly evolves, shaped by many influences. Public policy can play a major role in its development by devising and implementing strategies and legislation for the cultural sector and through direct funding and other supports at national and local level. Public policy also supports culture through education, public broadcasting, local government and the voluntary sector.

Many different organisations and bodies play a role in developing cultural policy and delivering cultural services. They include Government Departments, State bodies, cultural institutions, local authorities, commercial bodies, the media, the voluntary sector and various other national, regional and local organisations.

The Department of Culture, Heritage and the Gaeltacht has three important roles. Firstly, it is directly responsible for national cultural policy and for the promotion and protection of Ireland's heritage, language, culture and the music and film industries, and the promotion of Irish arts globally. Secondly, the Department works alongside other government departments with responsibility for key aspects of culture. Thirdly, the Department oversees and provides funding to the Arts Council, the Heritage Council, Screen Ireland, Údarás na Gaeltachta, An Foras Teanga / the Language Body and various other programmes, bodies and organisations involved in the cultural and creative sectors.

It is clear then that the Department of Culture, Heritage and the Gaeltacht has a primary and pivotal role in shaping, coordinating, articulating and promoting government policy in the cultural and creative sectors and in the wider sphere of public policy and provision. This includes responsibility for policy in relation to the contemporary and heritage arts; to the film and music industries; to built, natural and intangible cultural heritage; to the Irish language, the Gaeltacht and the islands.

Ós í an Roinn Cultúir, Oidhreachta agus Gaeltachta an roinn rialtais is lárnaí maidir leis na réimsí seo, tá ról léi maidir le comharoibriú breise a chothú idir na páirtithe leasmhara go léir i ndáil le cultúr na hÉireann, Ranna eile Rialtais san áireamh chomh maith le heagraíochtaí a bhfuil baint go neamhdhíreach acu le hearnáil an chultúir trí *Éire Ildánach* agus ar bhealaí eile. Tá cur i láthair soiléir ar an ról buntábhachtach sin agus comhthuiscint a chothú idir na páirtithe leasmhara éagsúla ar cheann de na príomhchúiseanna atá leis an gCreatbheartas nua seo, **Cultúr 2025**, a chur le chéile.

Déanfaidh an Rialtas:

- Cur chuige an chomhair a fhorbairt ar fud an Rialtais agus a chinntiú go dtugtar an cultúr san áireamh leis an mbeartas poiblí agus go n-admhaítear an tábhacht atá leis an oidhreacht cultúir i ndáil le spriocanna sóisialta agus eacnamaíochta níos ginearálta a bhaint amach.
- Comharoibriú agus comhthuiscint bhreise a spreagadh ar fud na gcomhlachtaí Stáit agus na ngníomhaireachtaí stáit náisiúnta agus áitiúla maidir leis an tairbhe shóisialta agus eacnamaíochta as infheistíocht i gcúrsaí cultúir.
- Soláthar na seirbhísí cultúir a scrúdú ar an leibhéal náisiúnta agus an leibhéal áitiúil, cur leis an gceangal reatha idir na húdaráis áitiúla, an Chomhairle Ealaíon agus an Chomhairle Oidhreachta, na Forais Chultúir, Foras na Gaeilge agus Údarás na Gaeltachta.
- Na rólanna atá le heagraíochtaí deonacha in earnáil an chultúir a scrúdú agus polasaithe a thabhairt chun cinn d'fhonn cúnaimh breise a chur ar fáil dóibh.

As the pivotal government department in this arena, the Department of Culture, Heritage and the Gaeltacht has a role in fostering increased collaboration between all the cultural stakeholders in Ireland, including other Government Departments and organisations involved in the cultural sector through the *Creative Ireland Programme* and other mechanisms. Articulating that pivotal role clearly and establishing shared understandings among multiple stakeholders is one of the chief reasons for developing **Culture 2025**.

The Government will:

- Develop a more collaborative approach to culture across Government and ensure that public policy integrates culture and recognises the importance of cultural heritage in achieving wider social and economic goals.
- Encourage greater collaboration and understanding across national and local State bodies and agencies on the social and economic benefits of investing in culture.
- Examine the provision of cultural services at national and local level, building on existing connections between local authorities, the Arts and Heritage Councils, Cultural Institutions, Foras na Gaeilge and Údarás na Gaeltachta.
- Examine the roles of voluntary organisations in the cultural sector and develop policies to provide them with increased support.

The Department of Culture, Heritage and the Gaeltacht

Rialtas na hÉireann
Government of Ireland